

Televigilància, canal temàtic de la policia

L'avantprojecte de llei sobre videovigilància i captació de sons, impulsat pel Partit Popular i pel Partit Nacionalista Basc, pretén regular una pràctica que als Països Catalans no és nova. Al Principat, quatre municipis han instal·lat càmeres de vigilància.

La televigilància no és pas un nou canal temàtic de satèl·lit o cable. Es tracta d'un canal de televisió d'ús privat de la policia destinat a la vigilància de l'espai públic. Però tot i que ja existeixen canals d'aquest tipus col·locats en edificis públics i privats, la utilització de videocàmeres als carrers encara no està regulada.

Algunes ciutats dels Països Catalans han instal·lat càmeres de vigilància contra la delinqüència, però no són pas l'únic lloc del món. Per exemple, a Xile, el 1992, es van instal·lar 24 càmeres al centre de Santiago, la capital, la qual cosa va originar un debat agre sobre el respecte a la vida privada. Quatre anys després, els índexs de delinqüència han baixat considerablement i el debat ha quedat oblidat. La polèmica sobre la utilització de les càmeres per part de la policia tampoc no és nova als Països Catalans. Al novembre de 1994 grups de l'oposició al PP-UV de la ciutat de València van denunciar que la policia local utilitzava les més de 500 càmeres de control de trànsit –amb capacitat per captar l'interior d'un domicili que estigués situat a una alçada d'un segon o tercer pis– per a tasques de seguretat ciutadana.

Grans germans catalans. Actualment, als Països Catalans, només Catalunya té pobles amb "ulls" que observen els seus ciutadans. Es tracta de tres municipis costaners i un de l'interior. El pioner va ser Calafell (el Baix Penedès), que va instal·lar les càmeres

XAVIER GÓMEZ

el 1989. Actualment, hi ha sis aparells –propietat de l'Ajuntament– que serveixen tant per controlar el trànsit com la seguretat ciutadana. Jordi Montón, sots-inspector de la policia local de Calafell, creu que les crítiques sobre la violació a la intimitat "no són encertades" i assegura que els ciutadans de Calafell estan contents de l'experiència. La policia local de Calafell només visualitza les imatges de les videocàmeres pels monitors. No

n'enregistra cap imatge i únicament si detecten algun problema avisen la patrulla perquè hi vagi. Les sis càmeres estan instal·lades a la zona comercial i d'esbarjo de la localitat.

Jordi Pallejà (CiU), regidor de Governació, també fa un balanç positiu i pel que fa a la reacció dels ciutadans de Calafell afirma de manera rotunda: "si no contesten és que ho deuen acceptar".

Canet de Mar és una vila de la

Carrer de Vilassar de Mar. Des de l'agost de 1994 hi ha instal·lades sis videocàmeres com aquesta destinades a la vigilància de la via pública.

Els interiors de la llei "Oreja-Atutxa"

El passat 24 de juliol, el ministre espanyol d'Interior, Jaime Mayor Oreja, i el conseller d'Interior del Govern Basc, Juan María Atutxa, van presentar a Madrid el text de l'avantprojecte per regular l'obtenció d'imatges i sons en zones urbanes. En l'exposició de motius, el text apel·la a l'article 17.1, que proclama "el dret de tota persona a la llibertat i a la seguretat".

El propòsit de la llei és "regular l'ús dels mitjans d'enregistrament i sons que ja utilitzen les Forces i Cossos de Seguretat". Per a la instal·lació de videocàmeres caldrà l'autorització de l'òrgan administratiu que es determini amb l'informe previ d'una comissió presidida per un magistrat del Tribunal Suprem.

Les imatges i sons obtinguts, ja sigui per captació fixa o mòbil, s'hauran de destruir en el termini de dos mesos, tret que estiguin relacionades amb infraccions penals o administratives, amb una investigació policíaca en curs o amb un procediment judicial obert. **J. R.**

XAVIER GÓMEZ

**Josep Vargas,
d'Iniciativa-Els
Verds (Vilassar):
"La gent té molts
fantasmes i si fos
per ells voldrien
una tanqueta en
cada cantonada."**

Dependències de la policia local de Vilassar. Des d'aquí es visualitzen les imatges de les videocàmeres instal·lades a la zona comercial dels carrers de Sant Joan, de Narcís Monturiol i la zona de bars de la plaça de Pau Vila i del Doctor Mas Riera. L'existència de càmeres no ha dissuadit els lladres.

comarca del Maresme que va instal·lar videocàmeres a finals de 1991. Hi ha tres càmeres –propietat de l'ajuntament– que controlen el trànsit i el mobiliari urbà per evitar "desperfectes per barrabassades". Les imatges no s'acostumen a enregistrar i si ho fan les esborren bon punt han enviat la patrulla.

També a Berga, capital de la comarca del Berguedà, es van instal·lar videocàmeres el 1992 com a mesura dissuasiva per als lladres. Segons Josefina Vizueta, sergent de la policia local, des d'aleshores els índexs de robatoris han baixat considerablement. "L'ajuntament fins i tot pensa si posar-ne més, perquè els comerciants ens ho demanen", assegura. Vizueta recorda

que quan es van instal·lar la gent saludava a les càmeres. Aquestes videocàmeres estan situades exclusivament a la zona comercial del carrer Ciutat. Les imatges només es visualitzen i no s'enregistren mai.

Un dels casos que ha generat més polèmica és el de Vilassar de Mar (el Maresme) on es va instal·lar videocàmeres l'agost de 1994. El portaveu d'ERC a l'ajuntament, Jordi Serradell, explica que a Vilassar no hi havia cap motiu per posar videocàmeres i que la iniciativa va estar condicionada per l'adjudicació a una empresa a un preu molt més alt del que s'hauria d'haver pagat. "Vilassar es caracteritzava aleshores i encara avui dia

per la tranquil·litat", diu Serradell. No obstant això, reconeix que la gent és "indiferent" en relació amb la possibilitat que se sentin intimidats. ERC ha proposat ampliar les places de policia de barri –"persones que coneixin els seus veïns", subratlla Serradell– i així estalviar els 3,5 milions de pessetes anuals que costa el lloguer de les càmeres.

De la seva banda, Josep Vargas, membre d'IC-EV a l'Ajuntament de Vilassar, fa un balanç negatiu, sobretot des del punt de vista "ètic". Vargas explica que és una mesura "dissuasiva" i que "ara, quan alguns veïns es queixen, immediatament se'ls promet que els col·locaran una càmera". Vargas creu que es vulnera la intimitat dels ciutadans, però reconeix que tot i que no tothom està content, "els comerciants, sí". El representant d'IC-EV destaca que el 1995 es van dedicar 8 milions de pessetes per pagar hores extraordinàries al cos de la policia local "i encara la gent es queixava que no els veia patricular. La gent té molts fantasmes i si fos per ells voldrien una tanqueta en cada cantonada". Pere Almera, representant del PSC, subratlla que ells no estan en contra de les videocàmeres, sinó de la seva "poca eficàcia". Els socialistes de Vilassar només es van oposar pel sistema de contractació, "que va ser una miqueta irregular", es queixen.

Fèlix Iturbide, cap de la policia de Vilassar, fa un balanç positiu i recorda que es van instal·lar no pas per problemes d'inseguretat, sinó perquè les dependències de la policia es van traslladar fora del nucli urbà. Iturbide subratlla que les imatges només es visualitzen i que no s'enregistren mai tot i tenir aparell de gravació.

El més curiós del cas de Vilassar és que el passat 26 de juliol van robar en una pastisseria que pot ser visualitzada per una de les càmeres. Rosa, propietària d'aquest establiment, diu que "no serveixen per res" i que aquesta opinió la comparteixen altres comerciants. Tant se val que posin més càmeres, diu, perquè "la policia ja té controlats els qui roben però no fan res".

De la seva banda, Mari Àngels

Gutiérrez, de la Unió de Botiguers de Vilassar de Mar, diu que les videocàmeres trenquen "la intimitat" i considera que l'experiència és conflictiva. Mentre que Joaquim Carrau, president de Botiguers del Casc Antic, diu que les càmeres és "com si no hi fossin. Aquí es continua robant".

Aquests quatre ajuntaments catalans van poder instal·lar les càmeres mercès a l'existència d'un buit legal en aquesta matèria. El sociòleg valencià Lluís V. Aracil valora el fet que siguin poblacions catalanes les que hagin posat en marxa aquesta iniciativa perquè "entre els catalans existeix una certa epistemologia utilitària que històricament ha justificat escabets com la de la Setmana Tràgica, els processos de Montjuïc o la repressió social durant el 'pistolisme'". Segons Aracil, no és estrany que les iniciatives hagin sorgit a Catalunya i recorda les paraules de Baudelaire el 1848 quan va escriure que "els botiguers maten". "En aquesta part del món -continua dient- hi ha hagut molta repressió i Catalunya no vol perdre posicions".

Circulació i seguretat. Els detractors de la videovigilància apelen a la Constitució i al dret a la intimitat i arriben a insinuar que, amb l'aprovació de la llei, els carrers dels municipis poden prendre una fesomia semblant a la que George Orwell va descriure en la seva novel·la de ficció política *1984*, on el poder esdevé un perillós *voyeur* que observa tots els moviments dels seus súbdits.

Aracil diu que aquest avantprojecte de llei respon a "una tendència al control que no es pot dir que siga per a la seguretat del ciutadà, sinó per a la impunitat de la policia". Per a Aracil, el problema és saber "qui controla els qui controlen". Amb una certa dosi d'ironia, el sociòleg pregunta: "Per què no hi ha cap proposta de posar videocàmeres dins les comissaries? Crec que l'existència del videocontrol hauria evitat moltes de les coses que han passat en els últims anys en dependències de l'estat."

Des de la perspectiva jurídica,

aquest avantprojecte, segons Marc Carrillo, catedràtic de Dret Constitucional a la Universitat Pompeu Fabra, planteja un problema essencial: "Per bé que la majoria de la població està d'acord que l'estat ha de ser eficaç en la persecució del delictes, l'eficàcia no es pot subordinar mai a la llibertat".

Carrillo pensa que la instal·lació de videocàmeres als carrers pot plantejar problemes de constitucionalitat perquè "la llibertat de circulació de les persones pot quedar mediatitzada". Carrillo argumenta que quan un ciutadà sap que hi ha una videocàmera al carrer "pot sentir-se constret i limitat a l'hora de circular-hi". Aquella persona, continua explicant, té "tot el dret que ningú sàpiga que en una hora o dia determinat passejava per aquell carrer".

"Per què no hi ha cap proposta de posar videocàmeres dins les comissaries?", es pregunta el sociòleg valencià Lluís V. Aracil.

Així doncs, més que vulnerar l'article 18.1 de la Constitució -que garanteix el dret a l'honor, la intimitat i la pròpia imatge-, per Carrillo la inconstitucionalitat de l'avantprojecte sobre videocàmeres es localitzaria en l'article 19, referent a la llibertat de circulació.

De la seva banda, Manuel Martínez Sospedra, catedràtic de Dret Constitucional a la Facultat de València, diu: "tot i que no m'agrada la vigilància universal, tot depèn com es faça". Martínez Sospedra assenyala que "una llei pot ser constitucional i profundament imbecil".

El més perillós, però, segons Martínez Sospedra, és "la pèrdua de sensibilitat per les llibertats cí-

viques". El Ministeri d'Interior, "busca el poder dissuasiu que ha de tenir la policia. Però -es pregunta el professor valencià-, com sé jo que el vídeo que em porte la policia en un judici no està manipulat?".

De la seva banda, Victòria Camps, catedràtica d'Ètica, afirma que el control s'ha "d'aguditzar" i que la instal·lació de videocàmeres pot ser una mesura "correcta i bona" sempre que s'utilitzi només per "identificar el delinqüent".

"Tot depèn de com es faci -explica l'ex-senadora-. Però s'ha d'evitar que pugui passar una cosa semblant a les 'escombrades' del CESID". Victòria Camps coincideix amb la idea d'Aracil que "el control també ha de tenir control" i subratlla que la vigilància és ben rebuda per la gent a causa de "la por".

El debat és obert. Mentrestant la figura de Winston Smith, protagonista de la claustrofòbica novel·la de George Orwell, passeja pels carrers de Londres sota la mirada omnipresent del Gran Germà, arrecerat en aquell Ministeri de la Veritat des d'on controlava els moviments d'uns ciutadans convertits per sempre en súbdits; això sí, segurs davant els delinqüents.

Jaume Risquete

Aparell d'enregistrament de la policia local de Vilassar.

Fèlix Iturbide, cap de la policia, assegura que les imatges només es visualitzen i que "no s'enregistren mai" tot i tenir-ne aparell. L'avantprojecte de llei, promogut per Oreja i Atutxa reglamentarà l'enregistrament. Si es capta la comissió d'un delictes, la cinta s'haurà de passar a disposició judicial abans de les 24 hores que s'hagi visionat o escoltat.